

Minister van Buitenlandse Zaken (Beyen) en minister zonder portefeuille (Luns) aan hoge commissaris te Djakarta (Van Bylandt), 7 sept. 1955

*Van dit telegram werd afschrift verleend aan de posten te Londen, Washington, New York en Canberra.

Hieronder volgt tekst van memorandum van minister Luns na diens besprekingen met Britse ambassadeur, te uwer persoonlijke informatie.

'Heden bezocht de Britse ambassadeur mij teneinde de reactie van zijn regering over te brengen op de door mij bij sir Paul Mason ondernomen demarche op 15 augustus jl. (mijn memorandum no. 475 dd. 15 augustus jl.)

Sir Paul Mason zeide allereerst dat zijn regering met grote voldoening heeft kennis genomen van de wens van de Nederlandse regering om te trachten met de huidige Indonesische regering tot een detentie te komen. De Britse regering zou het zeer toejuichen indien zulks zou gelukken.

Eraan herinnerend dat de arrestantenkwestie een der grote struikelblokken voor een verbetering der betrekkingen is, deed sir Paul Mason mij voorlezing van het antwoord der Indonesische regering op de op verzoek der Britse regering door de minister-president van Burma ondernomen stap bij de zaakgelastigde van Indonesië te Rangoon. Het was dezelfde tekst die ons reeds bekend was, hetgeen ik niet nodig heb gevonden de Britse ambassadeur te zeggen.

De Britse regering vond toon en inhoud van deze Indonesische reactie niet geheel onbevredigend, hetgeen ik heb beaamd. De Britse regering is gaarne bereid door de Britse ambassadeur te Djakarta een soortgelijke stap, als door u nu gedaan, te doen verrichten, indien de Nederlandse regering zulks nuttig oordeelde.

Ik heb geantwoord dat ik het op prijs zou stellen indien de heer Morland zulk een stap zou verrichten.

Overgaande tot het Nieuw-Guineaprobleem deelde de ambassadeur mij mede, dat, voordat zijn regering enigerlei stap in Djakarta had kunnen ondernemen, de nieuwe Indonesische minister van Buitenlandse Zaken op 30 augustus jl. op eigen initiatief de Britse ambassadeur had onderhouden over dit probleem en wel langs ongeveer de volgende lijnen:

"Could not Her Majesty's government persuade the Netherlands (and perhaps also the Australian) governments to agree to sit down for concomittal discussion with the object of lessening present danger and increasing tension? Indonesian government were willing to discuss the matter with any one at any time, and the Netherlands government were completely wrong if they thought that the Indonesian government would insist on prior recognition of their point of view. Every Indonesian government must insist in principle that the territory was Indonesian, but he sincerely believed that the possibility existed of reaching provisional compromise round the conference-table. Such a compromise might remain in force for perhaps two years while tempers cooled and efforts were made to find permanent solution.

I pointed out that this represented a distinct change in Indonesian attitude. Was it the considered policy of the new Indonesian government? The minister for Foreign Affairs replied that it was and he earnestly hoped that the Netherlands government would not reject the opportunity to begin talks which (he was optimistic enough to hope) might put relations between the two countries on a far better footing".

De Britse ambassadeur was geïnstrueerd naar de aanvankelijke reacties van de Nederlandse regering op het bovenstaande te vragen. Hoewel het de Britse regering voorkomt dat het wellicht mogelijk zou zijn te onderzoeken of via de Indonesische suggestie in de praktijk niet een nieuwe

"ijskastpositie" zou kunnen worden geschapen, zonder dat aan het standpunt ten principale van Nederland afbreuk zou worden gedaan, wenst de Britse regering op geen enkele wijze de houding van Nederland terzake te beïnvloeden.

Ik heb sir Paul Mason geantwoord dat ook de Nederlandse regering niet afkerig is van het bereiken van een "ijskastpositie", doch dat met grote zorg vermeden dient te worden, dat Indonesië zich later, zij het dan ook slechts formeel, zal kunnen beroepen op een bereidheid der Nederlandse regering de status van het gebied in bespreking te brengen.

Voorts heb ik gesteld dat een behandeling voor de aanstaande Algemene Vergadering der Verenigde Naties het welhaast onmogelijk zal maken om met Indonesië besprekingen te voeren over Nieuw-Guinea, die niet zouden zijn geprejudiceerd door een resolutie van de Verenigde Naties. Zeer betrouwbaar heb ik sir Paul Mason medegedeeld dat ook zijdens de Nederlandse regering dezer dagen informeel met Indonesië zal worden gesproken teneinde te zien of er mogelijkheden zijn om tot een verbetering van de sfeer te komen en het verwijderen van de sentimentsobstakels. Ik kon op dit moment nog niet zeggen of er kans is om langs de lijnen, zoals door Anak Agung waren aangegeven, enigerlei voorlopige oplossing van de Nieuw-Guineakwestie te bereiken. In laatste instantie zal zulks afhangen van de bereidheid der Indonesische regering om af te zien van het dusver ingenomen starre standpunt. Veel verwachtingen kon ik echter niet koesteren. Ik herinnerde in dit verband sir Paul nogmaals aan ons enige malen herhaalde aanbod om met Indonesië alle problemen verband houdende met Nieuw-Guinea te bespreken voor zover deze niet de Nederlandse soevereiniteit raken.

Toen de Britse ambassadeur mij aan het einde van het onderhoud vroeg of Nederland geneigd zou zijn Indonesië financieel bij te staan indien een detente zou worden bereikt, heb ik geantwoord uiteraard geen vaste toezeggingen te kunnen doen, doch wel te kunnen stellen dat Nederland een dergelijke hulpverlening, bijvoorbeeld in de vorm van een lening, ongetwijfeld ernstig zou overwegen.

's Gravenhage, 6 september 1955.

Hedenmorgen (7 september) had ik een hernieuwd gesprek met de Britse ambassadeur, die gaarne meer concreet het Nederlandse antwoord zou ontvangen.

Nadat met sir Paul Mason was afgesproken dat de Britse ambassadeur in Djakarta e.e.a. in een mondeling gesprek met de Indonesische minister van Buitenlandse Zaken zou overbrengen, zonder iets op papier te geven, heb ik de ambassadeur als volgt de Nederlandse reactie gegeven, die hij heeft opgetekend:

"The Netherlands government are at least as desirous as the Indonesian government to improve relations and have learned with great satisfaction of the remarks made by the Indonesian minister for Foreign Affairs to her Britannic Majesty's ambassador in Djakarta.

The Netherlands government are quite willing to study any Indonesian proposals which may lead to a fruitful discussion of the Netherlands Indonesian issues.

As regards the New-Guineaproblem the possibility of arriving at a lessening of tension is certainly welcome to the Netherlands government. The Netherlands government have always expressed their willingness to discuss with the Indonesian government all problems in connection with New-Guinea which would not include or impair Netherlands sovereignty over the territory and they continue to be willing to do so. However, it was pointed out that a new discussion of the question before the United Nations General Assembly might well make it impossible to have general discussions between the Netherlands and Indonesia on the problem without their being prejudiced".!